

INGMAR BERGMAN: Fanny a Alexandr

Alexandr (asi 13letý hoch): Zapomněl jsem, k čemu se mám přiznat.

Edvard (protestantský biskup, jeho otčím): Víím, že mám k dispozici různé prostředky.

A: To jsem nevěděl, ale teď už to víím.

E: Účinné prostředky.

A: To nezní nejlíp.

E: Když já byl malý, nebyli lidé tak útlocitní. Malí darebáčci se trestali exemplárně, i když láskyplně. Používalo se rákosky - tu máme i tady, leží támhle na stole, je to docela obyčejná poddajná rákoska na koberce, ale dovede pěkně tancovat. Pak jsme měli jiný, opravdu hojně žádaný prostředek, ricinový olej. Podívej, Alexandře, tam stojí láhev a vedle ní sklenice. Když si dáš pár doušků, budeš povolnost sama. A když nepomohl ricinový olej, byl k dispozici tmavý a hezky studený kumbál, kde jsi musel sedět několik hodin, dokud ti krysy nezačaly strkat čumák do obličeje. Podívej se támhle pod schody. Alexandře, je tam dost prostorná díra, čeká na tebe. Pak existovaly pochopitelně i jiné, barbaršnější metody, ale ty já neschvaluju - byly ponižující a nebezpečné, a nepřicházejí v úvahu - v dnešní době.

A: Jaký trest dostanu, když se přiznám?

E: To si můžeš rozhodnou sám, Alexandře.

A: Proč mě musíte trestat?

E: To je chlapče naprosto jasné. Máš charakterovou slabost, nerozeznáš lež od pravdy. Zatím jsi ještě dítě, a tvé lži jsou dětské lži - ať jsou sebestrašnější. Ale brzy z tebe bude dospělý člověk a život trestá lháře nelítostně a neúprosně. Tvůj trest tě naučí milovat pravdu.

A: Přiznávám, že jsem si to vymyslel, to, že jste zamkl ženu a děti do ložnice.

E: Přiznáváš taky, že jsi se dopustil křivopřísežnictví?

A: Asi ano.

E: Teď jsi chlapče dosáhl velkého vítězství. Vítězství sama nad sebou. Který trest si vybereš?

A: Kolik ran bych dostal rákoskou?

E: Ne míň než deset.

A: V tom případě si vyberu rákosku.

E: Sundej si kalhoty. Stoupni si čelem k pohovce. Strč si břicho pod polštář.

Následuje deset nepříliš tvrdých úderů rákoskou. Alexandr mlčí, hryže se do ruky, z očí a nosu mu tečou slzy, je celý rudý a zpod stržené kůže prosakuje krev.

E: Vstaň, Alexandře. Něco mi řekneš.

A: Ne.

E: Máš prosit za odpuštění.

A: Nikdy.

E: Tak to tě, Alexandře, musím tlouct, dokud nezměníš názor. Nemohl bys nás oba ušetřit takového nepříjemného zážitku?

A: Nebudu nikdy prosit za odpuštění.

E: Nebudeš nikdy prosit za odpuštění?

A: Ne.

E: Stáhni si kalhoty. Lehni si na břicho. Strč si polštář pod břicho. (Chystá se udeřit.)

A: Už mně nebijte!

E: Takže poprosíš za odpuštění.

A: Ano.

E: Zapni si kalhoty. Utrí si nos. Chápeš, že jsem tě potrestal z lásky?

A: Ano.

E: Polib mi ruku, Alexandře. Abys měl příležitost v klidu a pokoji popřemýšlet o tom, co se dneska stalo, budeš spát na půdě.

Když se probudí, je ještě světlo, stropními okýnky vidí bezbarvou letní oblohu. Pokusí se posadit, ale bolí to, a tak radši leží na boku, ruce mezi stehny. Citové rozrušení ho vysílilo, hlava se mu může rozskočit bolestí a má žízeň. Ve dveřích zaharaší klíč a na půdu se po schodech vřítí Emílie (Alexandrova mladá matka), ani si nestačila sundat plášť a klobouk. Když spatří Alexandra skrčeného u zdi komína, vydere se jí z úst mdlý výkřik. Obejme ho, obklopí ho svým tělem. Dotýká se jeho zakrvavené košile a bílých cárů kůže, ale nepláče. Nepláče ani Alexandr.